

การบริหารจัดการสถานที่ทิ้งขยะมูลฝอยชุมชน
ของเทศบาลตำบลนาคู อ.นาคู จ.กาฬสินธุ์.
Landfill Community Management

At Na khu Municipal District, Na Khu District, Kalasin Province

เชิดชัย สมบัติโยธา (ผู้แต่ง)^[*1]

วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Environmental Science / Science and Technology Rajabhat Maha Sarakham University

Csombatyotha@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและหาแนวทางแก้ไขในพื้นที่ทิ้งขยะของเทศบาลตำบลนาคู อ.นาคู จ.กาฬสินธุ์ เป็นการวิจัยเชิงพื้นที่เชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ การวิจัยแบ่งระยะเวลาออกเป็น 2 ระยะ ในระยะแรกเป็นการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อเข้าไปศึกษาปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยในพื้นที่ทิ้งมูลฝอย ระยะที่สองเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำ ผู้รับผิดชอบพื้นที่ เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวนรวมทั้งสิ้น 10 คน

ผลการวิจัยพบว่า การทิ้งขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลไม่มีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้ง มีทั้งขยะอินทรีย์ ขยะอันตราย ขยะรีไซเคิล และขยะติดเชื้อในบริเวณที่ทิ้งขยะ และมีการนำสิ่งปฏิกูลมาทิ้งรวมด้วยกัน ปัญหาที่สำคัญและจำเป็นเร่งด่วนในการจัดการเชิงพื้นที่คือ การกำจัดสิ่งปฏิกูลที่มากับขยะมูลฝอย รองลงมาคือการจัดการขยะติดเชื้อ และการคัดแยกขยะในชุมชนรวมถึงการแยกขยะอันตรายออกจากขยะทั่วไป ต้องมีการจัดระบบการกำจัดสิ่งปฏิกูลที่ได้มาตรฐาน เป็นแบบบูรณาการที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ แล้วหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมของเทศบาล นำเข้าสู่ที่ประชุมสภาเทศบาล เพื่อให้มีการนำเข้าการขอตั้งงบประมาณแผ่นดินต่อไป

คำสำคัญ : การบริหารจัดการ, สถานที่ทิ้งขยะมูลฝอยชุมชน, เทศบาลตำบลนาคู

ABSTRACT

This research aimed to study the problems and guideline to solve landfill problem at Nakhu Municipal District, Na Khu District, Kalasin Province. The area research with in depth interview methods. This research divided into 2 phases, the first phase for quantitative research for study about solid waste generated volume and composition of solid waste in

¹ตำแหน่ง.....

สังกัด.....

E-mail

dumping site. The second phase for qualitative research with in depth interview methods for 10 persons that organization representative. Analysis data by descriptive statistics and content analysis.

The research results were found as follows; people do not household solid waste separation, organics waste, hazardous waste, recycle waste, infectious waste and disposal or excreta at dumping site. The first important and hurry up for site management was disposal or excreta, the second was infectious waste management and the third was household solid waste separation involve to hazardous waste. The solve problem with disposal system and bring to the Nakhu Municipal District senate for support budget in the future.

Keyword : Landfill Community Management , Na Khu Municipal District

บทนำ

ความเป็นมาของ (Main Idea/ประเด็นวิจัย)

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจและประกอบกับการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ไม่หยุดยั้งก่อให้เกิดการเลือกบริโภคที่หลากหลายสำหรับประชาชน สินค้า วัสดุอุปกรณ์ เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และบริการชนิดใหม่ ๆ มีการนำเข้าสู่ตลาดบริโภคอย่างต่อเนื่อง และเป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดมูลฝอยตามมาและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในอนาคต ในขณะที่เดียวกันขยะมูลฝอยที่พบจะมีลักษณะพิเศษเฉพาะมากขึ้น เช่น มูลฝอยอันตราย มูลฝอยจากซากอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆ ตลอดจนมูลฝอยที่มีพิษก็มีมากตามไปด้วย การจัดการมูลฝอยสำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องในปัจจุบันมีศักยภาพในการบริหารจัดการแตกต่างกัน บางพื้นที่ประสบผลสำเร็จ ในบางพื้นที่เกิดการสะสมตักค้างของมูลฝอยทำให้ยากและเป็นปัญหาในการบริหารจัดการ หรือบางองค์กรไม่มีพื้นที่รวมทั้งสถานที่ในการกำจัดมูลฝอย

แนวนโยบายให้การจัดการขยะมูลฝอยถือเป็นวาระเร่งด่วนและสำคัญยิ่งของประเทศ โดยมีแนวทางการจัดการมูลฝอยในระดับประเทศรวมถึงระดับภาคและในระดับท้องถิ่นที่ทุกภาคส่วนต้องช่วยกันอย่างบูรณาการ เพื่อให้การจัดการขยะมูลฝอยเกิดประสิทธิภาพสูงสุด การจัดการมูลฝอยหากมีการจัดการที่ไม่เหมาะสมย่อมมีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนและสภาพแวดล้อมทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นการเข้าใจสถานการณ์การจัดการมูลฝอยและของเสียอันตรายของประเทศไทยจะทำให้รู้ถึงสภาพปัญหาและบริบทของพื้นที่ สภาพการณ์ในการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ ตลอดจนแนวทางในการกำจัดขยะมูลฝอยซึ่งจะนำไปสู่การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ อันจะนำไปสู่การจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีในอนาคต

ในปี พ.ศ. 2551 ประเทศไทยมีปริมาณขยะมูลฝอย 23.93 ล้านตัน มีอัตราการเกิดขยะมูลฝอย 1.03 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน ในปีพ.ศ. 2552 ประเทศไทยมีปริมาณขยะมูลฝอย 24.11 ล้านตัน มีอัตราการเกิดขยะ

มูลฝอย 1.03 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน 1.04 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน ในปีพ.ศ. 2555 ประเทศไทยมีปริมาณขยะมูลฝอย 24.73 ล้านตัน มีอัตราการเกิดขยะมูลฝอย 1.05 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน ในปีพ.ศ. 2557 ประเทศไทยมีปริมาณขยะมูลฝอย 26.19 ล้านตัน มีอัตราการเกิดขยะมูลฝอย 1.11 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน (สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย, 2558) จะเห็นว่าปริมาณขยะมูลฝอยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน

สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอัตราการเกิดขยะมูลฝอยดังนี้ เทศบาลนครมีอัตราการเกิดขยะมูลฝอยชุมชนเฉลี่ย 1.89 กิโลกรัม/คน/วัน เทศบาลเมืองมีอัตราการเกิดขยะมูลฝอยชุมชนเฉลี่ย 1.15 กิโลกรัม/คน/วัน เทศบาลตำบลมีอัตราการเกิดขยะมูลฝอยชุมชนเฉลี่ย 1.02 กิโลกรัม/คน/วัน องค์การบริหารส่วนตำบลมีอัตราการเกิดขยะมูลฝอยชุมชนเฉลี่ย 0.91 กิโลกรัม/คน/วัน และในเขตเมืองพัทยาอัตราการเกิดขยะมูลฝอยชุมชนเฉลี่ย 3.90 กิโลกรัม/คน/วัน (สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย, 2558)

จากปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทำให้ทุกภาคส่วนต้องช่วยกันจัดการขยะมูลฝอย โดยเฉพาะในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบล และระดับหมู่บ้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญที่อยู่ใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุดคือ องค์การบริหารส่วนตำบลในทุกตำบลนั้นได้มีบทบาทและหน้าที่ในการบริหารจัดการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้และต้องดำเนินการให้เป็นไปตามนั้น

เทศบาลตำบลนาคู อ.นาคู จ.กาฬสินธุ์ มีหมู่บ้านที่อยู่ในเขตเทศบาลทั้งสิ้น 8 หมู่บ้าน ดังนี้ บ้านนาคู หมู่ที่ 1, 2, 10 และ 11 บ้านวังเวียง หมู่ที่ 6, บ้านนาคลอง หมู่ที่ 7, บ้านสายนาคำ หมู่ที่ 9, บ้านนาคูพัฒนา หมู่ที่ 12, มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 1,800 ครัวเรือน มีจำนวนประชากรทั้งหมด 5,482 คน เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอยภายในชุมชน ดังเช่น การคัดแยกขยะที่ต้นทางภายในครัวเรือน การทิ้งขยะมูลฝอยรวมในถังรองรับใบเดียวกัน การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ในการคัดแยกขยะยังมีน้อย และมีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยซึ่งเป็นที่ทิ้งขยะของเทศบาลจำนวน 1 แห่ง และจากการลงพื้นที่พบว่าปัญหาที่สำคัญของทางเทศบาลที่ต้องการมากที่สุด คือการจัดการสิ่งปฏิกูลที่นำมาทิ้งรวมในสถานที่ทิ้งขยะมูลฝอยของเทศบาล ทำให้สถานที่ทิ้งขยะมูลฝอยมีการบริหารจัดการยากยิ่งขึ้นเป็นระเบียบและถูกต้องถูกหลักวิชาการ ตลอดจนต้องร่วมมือกับประชาชนที่นำมาสิ่งปฏิกูลมาทิ้ง รวมทั้งขยะมูลฝอยของเทศบาลต้องมีการจัดการอย่างเป็นระบบมากขึ้น ดังนั้นการจัดทำโครงการ “การบริหารจัดการสถานที่ทิ้งขยะมูลฝอยชุมชน ของเทศบาลตำบลนาคู อ.นาคู จ.กาฬสินธุ์.” จึงเป็นโครงการหนึ่งโดยการริเริ่มและการมีส่วนร่วมภายในชุมชนและขยายไปสู่ระบบตำบลที่ดำเนินการอยู่ภายใต้ปัญหาที่ชุมชนต้องการแก้ไขอย่างแท้จริงและการนำมาใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนมีการจัดการอย่างเป็นรูปธรรมที่แท้จริงต่อไป

ความสำคัญของ (Main Idea /ประเด็นวิจัย)

....เทศบาลตำบลนาคูใช้สถานที่กำจัดมูลฝอยทิ้งขยะมูลฝอยมีการนำสิ่งปฏิกูลมาทิ้งด้วยและรวมทั้งของเสียอันตรายตลอดจนของเสียอันตรายจากโรงพยาบาล จึงจำเป็นต้องสร้างระบบกำจัดสิ่งปฏิกูลในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นปัญหาหลักของทางเทศบาลตำบลนาคูในการจัดการพื้นที่ทิ้งขยะมูลฝอยเป็นอันดับแรก..

การพัฒนาโจทย์วิจัย (แผนที่ทิศทางการวิจัย Research mapping ของประเด็นวิจัย)

เทศบาลตำบลนาคูต้องการระบบกำจัดสิ่งปฏิกูลพร้อมแบบรูปารายการที่สามารถนำไปก่อสร้างได้ และนำเข้าสู่แผนพัฒนาตำบลของเทศบาล เพื่อของบประมาณจากส่วนกลางต่อไป

ปัญหาเชิงพื้นที่หรือเชิงปัญหาเชิงสถานการณ์ (Main Idea) (โดยเฉพาะหลักฐานเชิงประจักษ์ของพื้นที่ที่บ่งบอกถึงความจำเป็นของปัญหาที่ทำการวิจัย เช่น สถานการณ์/ข้อมูลเชิงสถิติ ฯลฯ)

.....การทิ้งขยะมูลฝอยรวมทั้งการทิ้งสิ่งปฏิกูลในที่เดียวกัน ทำให้เกิดปัญหาในการใช้พื้นที่ทิ้งขยะมูลฝอยไม่เต็มประสิทธิภาพ เกิดปัญหาอื่นตามมา

สรุปหลักการและเหตุผล (Main Idea) (ว่าทำไมจึงต้องวิจัยเรื่องนี้)

..... การจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลนาคู เมื่อจัดเก็บเรียบร้อยแล้วนำไปทิ้งยังที่ทิ้งมูลฝอยของเทศบาลที่เตรียมไว้ และมีการนำขยะติดเชื้อจากโรงพยาบาลอำเภอนาคู คลินิก นำมาทิ้งรวมกัน รวมทั้งขยะอันตรายที่เทศบาลเก็บรวบรวมไว้ก็นำมาทิ้งในจุดเดียวกัน และรถสูบล้างสิ่งปฏิกูลเมื่อบรรทุกจนเต็มแล้วก็นำมาทิ้งในจุดทิ้งขยะที่เดียวกัน ดังนั้นเทศบาลตำบลนาคูต้องการแก้ปัญหการทิ้งสิ่งปฏิกูลในพื้นที่ทิ้งขยะมูลฝอยของเทศบาล เพื่อให้สิ่งปฏิกูลไม่ไปรวมกับขยะมูลฝอยซึ่งจะทำให้สามารถใช้ประโยชน์ในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่วิจัย (ลักษณะทางกายภาพ/ชีวภาพ/เศรษฐกิจ/สังคม)

.....เทศบาลตำบลนาคู มีหมู่บ้านที่อยู่ในเขตเทศบาลทั้งสิ้น 8 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 5,482 คน 1,800 ครัวเรือน โดยแบ่งเป็นประชากรที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 986 คน คิดเป็นร้อยละ 17.98 ของประชากร มีประชากรวัยแรงงานที่มีอายุอยู่ระหว่าง 18-60 ปี จำนวน 3,537 คน คิดเป็นร้อยละ 64.52 ของประชากร และมีประชากรผู้สูงอายุจำนวน 959 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 ของประชากรในเขตเทศบาล

เทศบาลตำบลนาคูมีพื้นที่ 7.54 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,713 ไร่ มีเขตการปกครองประกอบด้วย บ้านนาคูหมู่ที่ 1 บ้านนาคูหมู่ที่ 2 บ้านวังเวียงหมู่ที่ 3 บ้านนาคลองหมู่ที่ 4 บ้านสายนาคำหมู่ที่ 9 บ้านนาคูหมู่ที่ 10 บ้านนาคูหมู่ที่ 11 บ้านนาคูพัฒนาหมู่ที่ 12 ความหนาแน่นของประชากร 727.05 คน/ตารางกิโลเมตร

การประกอบอาชีพส่วนมากทำนา จำนวน 1,619 ครัวเรือน อาชีพรองลงมาคือทำไร่ มันสำปะหลัง ข้าวโพดหวาน พืชผัก ถั่วลิสง ยาสูบ ถั่วฝักยาว จำนวน 78 ครัวเรือน อาชีพค้าขายจำนวน 53 ครัวเรือน และอาชีพเลี้ยงสัตว์ เช่น โค กระบือ สุกร จำนวน 50 ครัวเรือน ลักษณะดินเป็นดินเหนียวปนทราย มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำอุ้มน้ำได้น้อย มีสภาพอากาศร้อนชื้นมี 3 ฤดู ประกอบด้วย ฤดูฝน ฤดูหนาว และฤดูร้อน มีพื้นที่ป่าไม้เป็นป่าเต็งรังและป่าเบญจพรรณ เช่น ไม้เต็ง ไม้ยาง ไม้ประดู่

ในปัจจุบันครัวเรือนมีไฟฟ้าใช้ 1,735 ครัวเรือนซึ่งยังไม่ครบทุกครัวเรือน และมีประปาของเทศบาลครอบคลุมทุกชุมชนคิดเป็น 1,703 ราย ประชากรนับถือศาสนาพุทธ มีวัดจำนวน 4 แห่ง ประชากรมี 3 ชน

เผ่า ประกอบด้วย ลาวพวน พุทธภาษาลาวพวนหรือไทพวน ภูไท พุทธภาษากูไท เผ่าย้อ พุทธภาษาย้อ สินค้าที่ขึ้นชื่อ คือตำเมี่ยงสมุนไพรมะพร้าว

เทศบาลตำบลนาคูมีเทือกเขาภูพานล้อมรอบแล้วลาดลงเป็นที่ราบทางด้านทิศใต้ บริเวณที่เป็นเขาภูพานปกคลุมด้วยป่าไม้ บริเวณตั้งแต่ทางทิศเหนือและทิศตะวันตกมีเทือกเขาภูพานทอดตัวตั้งเป็นแนว ดังนั้นลักษณะภูมิประเทศจึงเป็นที่ราบกันกระทะ ตอนบนเป็นภูเขาตามแนวทิวเขาภูพาน ตอนกลางเป็นเนินดินสลับป่าโปร่ง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในพื้นที่ที่หึงขะมูลฝอยของเทศบาลตำบลนาคู อ.นาคู จ.กาฬสินธุ์
2. เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาของพื้นที่ที่หึงขะของเทศบาลตำบลนาคู อ.นาคู จ.กาฬสินธุ์

สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาในพื้นที่ในเทศบาลตำบลนาคู อ.นาคู จ.กาฬสินธุ์ เท่านั้น

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

สำหรับขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล จะใช้ข้อมูลจากเทศบาลตำบลนาคู อ.นาคู จ.กาฬสินธุ์ เป็นหลัก ประชากรในการศึกษา คือ ครูวีเรียนในเขตเทศบาลตำบลนาคู จำนวน ..1,800.. ครูวีเรียน (เทศบาลตำบลนาคู, 2561)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ .กลุ่มผู้นำชุมชนและผู้รับผิดชอบในการจัดการบริหารพื้นที่ที่หึงขะมูลฝอยของเทศบาล จำนวน ..10 คน..ซึ่งได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาสาระของการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่

- 1.พื้นที่ในการที่หึงขะมูลฝอย ทำการศึกษา ณ สถานที่กำจัดขยะของเทศบาลนาคู อ.นาคู จ.กาฬสินธุ์

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาครั้งนี้ศึกษาในช่วงเวลาระหว่างเดือน.ตุลาคม พ.ศ. 2560..ถึง เดือน 30 กันยายน..พ.ศ. 2561

ระเบียบวิธีวิจัย (เขียนแบบย่อๆ)

1. แหล่งข้อมูล^[**2]

² หมายเหตุ

- จำนวนผู้เข้าร่วมงานวิจัย มีใครบ้างและจำนวนกี่คน (ทีมนักวิจัย/ประชากร/กลุ่มตัวอย่างงานวิจัย)
- ผู้ที่มีบทบาทหลักในการให้ข้อมูลประเด็นปัญหา (Key Informant) (ผู้นำ/ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย/อื่นๆ)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ .ผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการจัดการพื้นที่ทิ้งขยะมูลฝอยของเทศบาล. จำนวน . 10 .คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ประเภทของเครื่องมือ แบบสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในการจัดการพื้นที่ทิ้งขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลนาคู

2.2 องค์ประกอบของเครื่องมือ ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ มีลักษณะแนวทางดังนี้ ประวัติความเป็นมาของเทศบาลตำบลนาคู ประวัติพื้นที่ทิ้งขยะของเทศบาล ลักษณะการทิ้งขยะมูลฝอยในอดีต ในปัจจุบัน และในอนาคต การทิ้งขยะในปัจจุบัน การใช้พื้นที่และการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการดังนี้ นำแบบสอบถามซึ่งใช้แบบสัมภาษณ์ไปสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้พื้นที่ นำแบบสอบถามที่ได้มาทำการรวบรวม เรียบเรียงเป็นร้อยแก้วประกอบความเรียง โดยลำดับความเป็นมาของพื้นที่ การใช้พื้นที่ ปัญหาและอุปสรรคที่พบ ทำการรวบรวมปัญหา และทำการเรียงลำดับปัญหา และแนวทางการแก้ไข

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดำเนินการดังนี้ นำข้อมูลมาเรียงลำดับปัญหาที่พบในพื้นที่ลำดับความสำคัญของปัญหาที่พบ และแนวทางแก้ไขปัญหา

ผลการวิจัย

นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

1. ปัญหาที่พบในพื้นที่ทิ้งขยะของเทศบาลตำบลนาคู มีดังนี้ การทิ้งขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลไม่มีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้ง มีทิ้งขยะอินทรีย์ที่สามารถย่อยสลายได้แต่ไม่มีการนำไปใช้ประโยชน์ ขยะอันตรายจากชุมชน เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดไฟฟ้าที่เสื่อมสภาพ ไม่มีการแยกทิ้ง ขยะที่สามารถนำกลับไปใช้ประโยชน์ได้หรือขยะรีไซเคิลไม่มีการคัดแยกก่อนนำไปทิ้ง จึงพบเห็นได้ทั่วไปในบริเวณที่ทิ้งขยะของเทศบาล

2. ขยะมูลฝอยติดเชื้อ นำมาทิ้งในสถานที่เดียวกันกับขยะมูลฝอยทั่วไป จะสังเกตเห็นทั้งเข็มฉีดยาที่ใช้แล้ว สายน้ำเกลือ แผ่นฟิล์มที่ใช้ในการเอกซเรย์ ซึ่งควรจะแยกทิ้งหรือกำจัดทำลายอีกต่างหาก

3. มีการนำสิ่งปฏิกูลเข้ามาทิ้งร่วมกับขยะมูลฝอยในพื้นที่ทิ้งขยะของเทศบาลตำบลนาคู

4. ข้อจำกัดของพื้นที่คือ เทศบาลไม่มีพื้นที่ และไม่มีระบบกำจัดสิ่งปฏิกูลภายในเทศบาล

ผลจากการศึกษาพบว่า ปัญหาที่สำคัญและจำเป็นเร่งด่วนในการจัดการเชิงพื้นที่คือ

1) การสร้างระบบกำจัดสิ่งปฏิกูลในการให้บริการสำหรับรถสูบล้างสิ่งปฏิกูลจากชุมชนที่นำมาทิ้ง ควรมีแบบรูปรายการที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เป็นมาตรฐาน และสามารถใช้ได้จริง

2) การจัดการขยะติดเชื้อที่เทศบาลเก็บขนมาจากโรงพยาบาลประจำอำเภอ คลินิก ต้องไม่นำมาทิ้งร่วมกับขยะทั่วไปจากเทศบาล

- 3) เทศบาลต้องประชุมและประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการคัดแยกขยะในครัวเรือน เพื่อเป็นลดปริมาณขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด
- 4) ขยะอันตรายจากชุมชน รวมถึงขยะอันตรายจำพวกขยะอิเล็กทรอนิกส์ ต้องมีการแยกก่อนทิ้ง และเก็บรวบรวมไว้ที่อีกต่างหาก

สำหรับกระบวนการแก้ปัญหาด้านการกำจัดสิ่งปฏิกูลซึ่งเป็นปัญหาสำคัญและเร่งด่วนที่สุด ประกอบด้วยต้องมีการจัดระบบการกำจัดสิ่งปฏิกูลที่ได้มาตรฐาน เป็นแบบบูรณาการที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ สามารถก่อสร้างได้ง่าย การบำรุงรักษาง่ายและมีประสิทธิภาพ

เมื่อได้ระบบกำจัดสิ่งปฏิกูลที่ได้มาตรฐานตามแบบบูรณาการแล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมของเทศบาล นำเข้าสู่ที่ประชุมสภาเทศบาล เพื่อให้มีการนำเข้าการขอตั้งงบประมาณแผ่นดินต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1. พบว่าปัญหาเชิงพื้นที่ของสถานที่ทิ้งขยะมูลฝอยที่สำคัญที่สุดคือการกำจัดสิ่งปฏิกูลในพื้นที่ทิ้งขยะมูลฝอย

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทำให้เกิดอุปสรรคและปัญหาในการใช้พื้นที่ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร การแก้ไขปรับปรุงพื้นที่เพื่อกำจัดขยะมูลฝอยเดียวทำได้ยากเนื่องจากมีสิ่งปฏิกูลมารวมอยู่ด้วย

บทบาทขององค์กรหลัก 4 องค์กร (ศจค./อปท./ชุมชน/สถาบันวิชาการ) (อธิบายแยกรายองค์กร)

ศจค.

.....ต้องให้การสนับสนุนและให้แนวนโยบายที่ชัดเจนในการกำกับดูแลและงบประมาณสนับสนุน ในการสร้างกลไกประสานงานกับทุกภาคส่วน

อปท.

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะที่เป็นผู้ใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด เป็นหน่วยงานที่รับทราบสภาพการณ์ต่างๆรวมทั้งปัญหาของชุมชนท้องถิ่น การร่วมมือและพัฒนาอย่างต่อเนื่องขององค์กรนี้เป็นหลัก

ชุมชน

เป็นศูนย์รวมทุกอย่างทั้งปัญหาและแนวทางแก้ไข อย่างไรก็ตาม การให้ชุมชนมองด้านเดียวในการแก้ปัญหาอาจไม่ชัดเจน หากร่วมมือกันกับหน่วยงานภายนอกชุมชน เช่น องค์กรอิสระ หน่วยงานวิชาการ ต่างๆย่อมทำให้ชุมชนสามารถแก้ปัญหาในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

สถาบันวิชาการ.

เป็นหน่วยงานภายนอกชุมชน การร่วมเรียนรู้ไปด้วยกันทั้ง 4 องค์กรที่กล่าวมาจะทำให้ พลวัตการขับเคลื่อนและรวมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆของชุมชนมีทางออกหลายทาง หรือมีหลากหลายทางเลือกมากขึ้น ซึ่งรวมทั้งจะสร้างความเข้มแข็งสำหรับชุมชนนั้นๆได้ต่อไป

การสังเคราะห์องค์ความรู้และนวัตกรรม

1. ที่ตั้งหรือสถานที่ของ Research LAB ในชุมชน (ชุมชน/หมู่บ้าน) และการเชื่อมต่อผ่านทาง Research LAB (เช่น กลุ่ม/LINE/Mail/โทรศัพท์/ผู้ประสานงานกลาง)

.....เกิดเครือข่ายในการประสานงานโครงการโดยมีหน่วยงานประสานคือกลุ่มผู้เข้าร่วมอบรม และมีการติดต่อสื่อสารกันในอนาคต

2. Research LAB จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

.....โครงการจะทำให้เกิดการปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่ง และเกิดการร่วมมือในทุกระดับที่เกี่ยวข้องกัน

3. หลักการที่เป็นเงื่อนไขของความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนา..... (ประเด็นที่ได้ทำวิจัย) ได้แก่ (สรุปประเด็นเงื่อนไข หรือตัวแปรอะไรบ้างที่นำไปสู่ความสำเร็จ พร้อมอธิบายความว่ามั่นใจทำงานอย่างไร ถึงส่งผลให้เกิดความสำเร็จ)

.....ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย

1) แกนนำผู้จัดทำโครงการ จะเป็นทั้งผู้ประสานงาน ผู้ให้ความรู้ ผู้อบรมและผู้พาทำ ทั้งการติดตามผลการดำเนินงาน การประเมินผลงาน

2) กลุ่มผู้นำชุมชนเห็นความสำคัญ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หรือคนภายในหมู่บ้านที่ชุมชนให้ความนับถือ

3) การร่วมมือกันระหว่างแกนนำผู้จัดทำโครงการและกลุ่มผู้นำชุมชน

ความเป็นพันธมิตรสัมพันธ์มหาวิทยาลัยกับสังคม University Engagement

1. ร่วมคิดร่วมทำแบบหุ้นส่วน (Partnership)

.....การยอมรับและร่วมรับฟังความคิดเห็นระหว่าง หุ้นส่วนต่างๆ ยอมรับความแตกต่างในการแก้ปัญหาของชุมชน จะทำให้รับทราบปัญหาชุมชนที่หลากหลาย และรวมถึงแนวทางของชุมชนที่จะร่วมกันช่วยแก้ปัญหาของชุมชนเอง มีทางเลือกมากขึ้นรวมถึงโอกาสที่จะสำเร็จมีมากขึ้นด้วย.....

2. เกิดประโยชน์ร่วมกันแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย (Mutual benefit)

.....การเรียนรู้ร่วมกัน มีปัญหาร่วมกันแก้ไขจะทำให้มีหนทางมากขึ้นในการหาทางออกของปัญหา ทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ประโยชน์จากการร่วมมือ ..

3. มีการใช้ความรู้และเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน (Scholarship)

.....การแก้ไขปัญหาของชุมชนในแต่ละพื้นที่ย่อมมีความแตกต่างกันไปในแต่ละบริบท ปัญหาอย่างเดียวกันสามารถเกิดขึ้นได้ในพื้นที่ต่างๆ แต่การแก้ปัญหอาจใช้วิธีการที่แตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่นั้น จึงทำให้มีการใช้ความรู้ต่างๆเข้ามาแก้ไขปัญหาตลอดเวลา เกิดการเรียนรู้ร่วมกันและพัฒนาไปเป็นเครือข่ายที่เดินไปในทิศทางเดียวกัน

4. เกิดผลกระทบต่อสังคมที่ประเมินได้ (Social impact)

.....การเรียนรู้แลกเปลี่ยนระหว่างกันในส่วนหรือภายในชุมชน องค์กรหรือมหาวิทยาลัย จะทำให้เกิดนวัตกรรมตำริ ซึ่งหมายถึง ความคิดที่แปลกใหม่สร้างสรรค์ น่าจดจำ และสามารถนำไปใช้หรือปรับใช้ในชุมชนต่างๆที่มีสภาพคล้ายกันได้

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการที่ทิ้งขยะมูลฝอย ควรมีการแยกการกำจัดระหว่างมูลฝอยแต่ละประเภท ยิ่งสิ่งปฏิกูลไม่ควรนำมาทิ้งรวมกับขยะมูลฝอยทั่วไป

ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ^[***³] ดังนี้

- 1.) เทศบาลต้องมีการบรรจุแบบรูปารายการระบบกำจัดสิ่งปฏิกูล พร้อมทั้งงบประมาณเข้าสู่สภาเทศบาล เพื่อให้สามารถของบประมาณจากส่วนกลาง หรือจากงบประมาณแผ่นดินมาก่อสร้างระบบได้ต่อไป
- 2.) เทศบาลที่รับผิดชอบ ควรมีงบประมาณสนับสนุนในกิจกรรมรณรงค์การคัดแยกขยะมูลฝอยที่ต้นทางอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอทุกปี และควรมีแผนการรณรงค์ด้านการลดปริมาณขยะและบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเทศบาล จะทำให้โครงการมีความต่อเนื่องทุกปีงบประมาณ

กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี)

เอกสารอ้างอิง (เฉพาะที่อ้างอิงในบทความ)

เทศบาลตำบลนาคู. (2560). แผนพัฒนาสี่ปี (พ.ศ. 2561-2564) เทศบาลตำบลนาคู

สำนักงานปลัด เทศบาลตำบลนาคู อ.นาคู จ.กาฬสินธุ์

สำนักจัดการกากของเสียและสารอันตราย, (2558). สถานการณ์ขยะมูลฝอยของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557. กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

³ ผู้ที่มีบทบาทหลักที่สามารถต่อยอดงานวิจัยหลังจากดำเนินงานวิจัยเสร็จสิ้น (คน/หน่วยงาน)